

KERKBLAD

Jaargang 32 - nummer 11
vrijdag 30 mei 2025
editie Leeuwarden e.o.

G eandewei

Frede

Noveenkaarsen

Protestantse
Kerk

Skipper Louw Vanger

Hemelvaart: de Heer regeert

Column Wiebe Strikwerda

Frede

Dit jier fiere we yn Nederlân, dat we 80 jier yn frede libje meie. Foar my krige dat tema in bysûndere betsjutting troch in tocht fan Gold Beach yn Normandië nei KoarnwerTERSân oan 'e Ofslútdyk; 925 kilometer yn fjouwer dagen yn estafette mei 29 oaren.

Op it strân fan Arromanches waard ik stil. Der wie in gefoel dat ik net yn wurden fange koe. Pas yn ien fan de musea krige it gefoel ynhâld. De ferhalen makken my dúdlik: frede is gjin fanselsprekkendheid.

Frede kin soms in leech begryp lykje. Sa lang't it der is, besteegje we der mar in pear wurden oan. Pas as it ferdwynt, fermimme we hoe djip de wearde dêrfan is. De reis nei hûs wie net allinnich fysyk swier. Ast yn in buske sitst mei seis oaren, wurch en hongereich, dan kostet it soms muoite om de sfear goed te hâlden. De frede bewarje, ek op lytse skaal, is in útdaging. Mar krekt dêr begjint it.

Jonathan Sacks skreau ris, dat frede yn it Joadsk leauwe wichtiger is as gelyk hawwe. De Talmoed fertelt hoe't God sels yn guon gefallen de wierheid efterhold, om frede tusken minsken te bewarjen. Dat is gjin oprop om net earlik te wêzen, mar wol om altyd te sjen hokker wurden bydrage oan harmony.

Dat fyn ik in weardefol tinken. Want yn in tiid fan polarisaasje – in wurd dat wy gauris negatyf ynkleurje – ferjitte we dat it eins gewoan betsjut dat tsjinoerstelde ideeën útwiksele wurde. It probleem is net it ferskil op himsels, mar hoe't wy der mei omgeane.

Frede freget net dat elkenien it mei-inoar iens is. Frede freget dat wy, nettsjinsteande ús ferskillen, leare om respektfol te praten, te lústerjen, en soms it gelyk even los te litten – efkes stil te wêzen. Net om't wierheid net wichtich is, mar om't frede faker noch wichtiger is.

Meditatie Hemelvaart: De Heer regeert

'... opgevaren ten hemel, zittende ter rechterhand Gods, des almachtigen Vaders; vanwaar Hij komen zal om te oordelen de levenden en de doden...'

Apostolische Geloofsbelijdenis

door ds. Geert van Wieren

Wij belijden dat Jezus na zijn terugkeer naar de hemel ...zit aan de rechterhand van God, de almachtige Vader... Dit is een manier van spreken waarmee we uitdrukken dat God de wereld regeert door Jezus Christus.

Met de terugkeer van Jezus naar de hemel is het werk van Jezus dus niet voorbij. Het is niet zo dat Jezus na zijn verblijf op aarde met pensioen is gegaan. Eigenlijk zou je moeten zeggen, dat zijn werk nu pas echt begonnen is. Daar duidt dat 'zitten aan de rechterhand' op. Dat is niet een nagenieten van gedane arbeid, maar actief bezig zijn.

En hoe regeert Jezus dan?

Met groot vertoon van macht? Je zou het willen. Wat zou het geweldig zijn dat Hij oorlogen een halt toeroept. Dat Hij niet toelaat dat oogsten mislukken waardoor mensen honger lijden. Dat Hij ernstige ongelukken voorkomt. Jezus heeft toch ook belang bij een goede wereld? En als Jezus dat niet kan, dan God toch wel? Hij is immers de almachtige Vader? Maar het gebeurt niet.

Wij moeten onthouden dat de Jezus in de hemel niet anders is dan de Jezus op de aarde. Zoals Hij op aarde in woord en daad liet zien wat goed samenleven is, Koninkrijk van God noemde Hij dat, zo doet Hij dat ook vanuit de hemel.

Hoe deed Jezus dat op aarde? Hij zocht mensen op waar anderen met een boog omheen liepen. Hij nam tijd voor mensen die wat van Hem wilden. Hij genas zieken, zeker, maar er bleven meer mensen ziek dan er genezen werden. Wat Jezus vooral deed was mensen aanspreken op hun levenswijze.

Hij zei: Wat jij wilt dat de mensen met jou doen, doe zo ook met hen.

Hij zei: leef in vergeving want dat opent de

toekomst.

Hij zei: Heb God lief en heb je naaste lief. En Hij zei nog veel meer. Goede woorden waarin geen plaats is voor haat, ruzie, jaloersheid.

Tegen zijn leerlingen zei Hij: 'als ik terugkeer naar de hemel, zullen jullie mijn getuigen zijn. Ga de wereld door en doe zoals ik. Leef met woord en daad het Koninkrijk van God. Wees niet bang, dat hoeft je niet op eigen kracht te doen. Ik zal jullie helpen. Ik geef jullie de heilige Geest.'

God regeert de wereld op de manier van Christus. Dat is niet met handen tot vuisten gebald die erop losslaan, maar met open handen waarin ruimte is voor genade.

God regeert de wereld op de manier van Christus en dat doet hij - over kerk-grenzen heen - door mensen van goede wil. Door mensen die anderen toekomst geven. Door mensen die het leven van de ander hoogachten.

Soms is Gods handelen overduidelijk, maar vaak gebeurt het ongezien. Verborgen aanwezig deelt Hij ons bestaan. Een hand op je schouder. Een kaartje in de bus. De glimlach van een kind.

Wanneer wij belijden dat Jezus na zijn terugkeer naar de hemel ...zit aan de rechterhand van God, de almachtige Vader... dan is dat een vorm van spreken om aan te geven dat God op de manier van Christus handelt in deze wereld. Dat Jezus actief in deze wereld aanwezig is door de heilige Geest. De Geest die mensen inspireert om met woord en daad het Koninkrijk van God te vestigen.

Ds. Geert van Wieren is predikant van de protestantse gemeenten Oosternijkerk en Nes-Wierum

Leesrooster

Week 23, 1 t/m 7 juni

zondag	Handelingen 17,16-34
maandag	Handelingen 18,1-11
dinsdag	Handelingen 18,12-22
woensdag	Psalm 61
donderdag	Johannes 7,1-13
vrijdag	Johannes 7,14-24
zaterdag	Johannes 7,25-36

Week 24, 8 t/m 14 juni

zondag	Johannes 7,37-52
maandag	Lucas 6,39-49
dinsdag	Lucas 7,1-10
woensdag	Lucas 7,11-17
donderdag	Psalm 52
vrijdag	Spreuken 8,1-21
zaterdag	Spreuken 8,22-36

Tussen Hemelvaart en Pinksteren Laten we de noveenkaars branden

De Rooms-katholieke traditie van de noveen wordt in steeds meer protestantse kerken herontdekt. Noveen is afkomstig van het Latijnse novena en betekent negen. Negen dagen voorafgaande aan het feest beginnen gelovigen zich voor te bereiden. De oudste noveen is de Pinksternoveen. Die begint daags na de Hemelvaart en eindigt op de Pinksterdag. De noveenkaars is behulpzaam bij de periode van voorbereiding, omdat die exact negen dagen brandt. Ik stel voor deze eeuwenoude traditie op te pakken. *door ds. Karel van Wijngaarden*

De van oorsprong wat uitgekledde protestantse kerk komt er steeds meer en vaker achter dat Rooms-katholieke religieuze gebruiken ons kunnen helpen het geloof en de verbinding met God te verdiepen en verder vorm te geven. Ons geloof heeft nu eenmaal voeding nodig. Wil je God een plek geven in je leven, dan kunnen deze gebruiken heel versterkend werken. Daarnaast hebben deze gebruiken een duidelijk didactisch element in zich.

Levensgroei en Jezus van betekenis laten zijn in je leven, vragen om meer dan de wekelijkse kerkdienst. Wij zijn als mensen geschapen met zintuigen die geprikkeld willen worden als je het leven wil beleven. En dat geldt ook voor het geloof. Zien, horen, ruiken, voelen; het draagt bij in het beleven van geloof in je leven. Het gaat er ten diepste om je af te vragen: wat gebeurt er allemaal in je geestelijk leven en hoe voeden we dat?

De protestantse traditie heeft onder meer elementen uit het eeuwenoude Allerzielen (2 november) omarmd, door op de Eeuwigheidszondag - de laatste zondag van het kerkelijk jaar, waarop stil wordt gestaan bij het Feest van Christus Koning, die regeert over de grens van de dood - onze geliefden te gedenken die ons ontvallen zijn. Het branden van kaarsen is tijdens deze zondag een heel normaal fenomeen geworden waar (gelukkig) niemand meer raar van opkijkt.

Ook de veertigdagentijd, die begint met Aswoensdag, is steeds populairder geworden als periode van bezinning. Die loopt uit op de Passiecyclus van de Stille Week als artefact in de kerk. Ook het veelbekeken Passiespel op televisie *The Passion* is ontleend aan de Rooms-Katholieke traditie, die dat eeuwenlang op bijna dezelfde manier deed. En vaak wordt vergeten dat juist de Kerstnachtdienst en de Paaswake (Stille Zaterdagviering) afkomstig zijn uit de Rooms-Katholieke traditie, die deze liturgische missen al eeuwen geleden heeft ontworpen en ingevoerd in het geloofsleven.

Noveen

Een wat onbekendere traditie, die wel steeds meer wordt herontdekt, is de noveen. Een traditie die al eeuwenlang in de oude kerk meegaat. Gelovigen leven negen dagen lang toe naar Kerst, Pasen en Pinksteren. Hoogtijdagen waar de ware gebeurtenis plaatsvindt in de nacht. De geboorte, de Opstanding en de uitstorting van de heilige Geest vinden in de nacht plaats. De vooravond ervan wordt ook wel vigilie genoemd, Latijn voor 'de wacht houden'.

De negen dagen (novena) voorafgaand aan

Noveenkaarsen - de kaarsen in het hoge glas, vaak met de afbeelding van een heilige erop - branden exact negen dagen en kunnen helpen in de periode van voorbereiding op een heilsfeest

een feest gebruiken om naar de heilsfeesten toe te leven, helpt de gelovigen die feesten ten diepste te beleven.

De oudste noveen is die in aanloop naar Pinksteren. Dat woord komt van het Griekse woord Pentecosta en betekent vijftig. Vijftig dagen na Pasen. Het is namelijk een continuüm van de Opstandingsdag.

Het abstracte van de uitstorting van de heilige Geest wordt niet altijd goed uitgelegd en begrepen. Dat wordt vaak anders als we het in de context van de Joodse liturgie plaatsen. Want ons christelijke Paasfeest is ingebed in de Joodse Godsfeesten. En Godsfeesten zijn feesten die God zelf heeft ingesteld en gewild.

We ontdekken dat vijftig dagen na de Opstandingsdag het Joodse Wekenfeest (Sjavoe'ot) wordt gevierd. Sjavoe'ot wordt geteld vanaf het Eerstelingenfeest, dat exact plaatsvond op de dag van Jezus' opstanding. Het werd de dag dat God de heilige Geest uitstortte op alle vlees. En dat gebeurde niet voor niets.

Lernnacht

De avond die aan Sjavoe'ot voorafgaat (vigilie) wordt in de Joodse traditie de lernnacht genoemd. Joodse mannen komen samen om de Thora te bestuderen en te ontdekken wat God beloofd heeft. Toen de leerlingen van Jezus - ontheemd omdat Hij niet meer onder hen was - op die bewuste vigilie samenkwamen, vielen hen de schellen van de ogen. Hun geestelijke ogen werden werkelijk geopend. En dat gebeurde door de heilige Geest die betrokken was bij datzelfde Schriftwoord, zo geloven wij.

Bij Sjavoe'ot wordt stilgestaan bij de openbaring van de wet aan Mozes op de Sinaï. Het zogenaamde Sinaïtisch Verbond (Exodus 19:2-8a; 16-20b). En laten we niet vergeten wat Jezus zijn leerlingen continu voorhoudt: 'volgens de Schriften', wordt hen in de lernnacht duidelijk. In het verhaal van Emmaüsgangers (Lucas 24) komen we dat ook heel goed tegen: 'Hebben jullie dan zo weinig verstand en zijn jullie zo traag van begrip dat jullie niet geloven in alles wat de profeten gezegd hebben? Moest de Messias al dat lijden niet ondergaan om zijn glorie binnen te gaan?' Daarna verklaarde Hij hun wat er in al de Schriften over Hem geschreven stond, en Hij begon bij Mozes en de Profeten.'

Tijdens die lernnacht gingen de ogen van de leerlingen open bij het bestuderen van de Schrift. Hun Jezus was de Messias volgens de Schriften! De belofte van het Sinaïtisch Verbond. En vroeg in de morgen gingen ze samen met al die lernners op weg naar de tempel, vol vreugde, vol van de heilige Geest, God lovende omdat Jezus' voorzegging (Johannes 7:37-39) uitkwam. Ze wisten toen nog niet eens dat de uitstorting op alles vlees aanstaande was. Ze zouden verwonderd staan. Nee, ze waren niet dronken, maar vol van de heilige Geest!

Laten we de noveenkaars ontsteken, daags na Hemelvaart als Jezus is verhoogd, het licht van Zijn aanwezigheid om ons heen, de vigilie ondergaan, de Schriften bestuderen en de heilige Geest ontvangen. Het levende water. Gezegend Pinksterfeest!

ds. Karel van Wijngaarden is predikant van de Doopsgezinde Gemeente Holwerd-Ternaard-Blija en de Hervormde Gemeenten Blija-Hogebeintum en Waaxens-Brantgum

Byldspraak - Willem Wilstra

Louw Vanger - WL6 - Zeemeeuw

Ik mei dan wol út de Wâlden komme, 'de wijde verten' hawwe altyd myn foarkar hân. Dat, fan de wide see kaam ik op 'e Waadsee telâne en krige ik maten yn 'e garnalefiskerij. Mei sokken haw ik altyd in protte 'feeling' hawn. Der libje noch in pear skippers fan oer de tachtich jier, ja sels fier yn de njoggentich (!), ôfkomstich út de Dongeradielen. Sy wurken altyd 'bûtendyks', út it sicht fan de lju fan 'e wâl. Fan in seistal wol ik dit jier in moai ferhaal notearje, dêr't de lêzers fan myn Byldspraak fan genietsje kinne. Harren opfolgers sille wy nea sokke ûnderfiningen fan te hearren krije. Hjoed it tredde portret.

De snieboon

Waadfiskers binne trochstrings alle wykeinen thús, dat is moai foar harren sosjale libben en famyljebân. Louw Vanger (96) hat sawat alle funksjes dy't men betinke kin yn it tsjerklik fermidden wol meimakke. Dan binne de kapasiteiten fan sa'n persoan goed bekend. Dat die ek in kear bliken by it yn 'e tsjerketsjinst oplêzen fan de nije amtsdragerslist yn Moddergat. Louw siet deagemoedereard te harkjen nei de 'ôfkundigingen': 'De heer Louw Vanger is benoemd tot ouderling.' 'Ik skrok my dea. Mar ik haw it wol dien.'

Louw kaam yn 1942 by heit en omke oan board fan it garnaleskip WL 3 - Zeemeeuw, letter op 'e float better bekend as De Snieboon. Dy namme krige it skipke troch Sâltkampers. In koarte ferklearing: De Zeemeeuw wie in ta waadgarnalefisker omboud beurtskipke, dat ea as 'Juliana' farde tusken Feanwâlden nei Dokkum. It wie in smel skipke, hiel geskikt om troch nauwe feartsjes te farren. Louw-en-dy farden in kear op Sâltkamp ôf om de fangst dêr oan de merke te setten. Stiene dêr fansels mannen op 'e kant en raasde ien: 'Kiek, doar komt een snijboon an!' It skipke leit no as wenboat-sje yn Ljouwert, mei de orizjinele namme Juliana.

Letter krige Louw in eigen skip mei it nûmer WL 6 - Vier Gebroeders. Yn novimber 1965 leine in stikmannich OL- en WL-garnalefiskers te skûljen foar in swiere stoarm oan de steger fan Nes - Amelân. It hie in nuvere wike west mei it waar, earst in pear dagen dampich waar, somtiden tichte mist. In grut Libanees stoomskip bedarre doe op 'e hurde sânbanken fan it Boarnrif, noardwest fan de fjoertoer. Yn 't wykein boaze de wyn oan ta stoarmkrêft 10 Beaufort út it noardwesten wei. Dus hege seeën en in folle Waadsee, mei gefolch dat de steger der ûnder strûpte. De skippen leinen slim 'te riden' want de 'skûl' wie fuort. Guon skippers hiene de motor oan om de touwen wat strak te hâlden.

Mar tiisdei 2 novimber wie it bingo nei in swiere nacht. De kapitein fan de Panagathos stjoerde in needsein út dat se fan board woene. It skip wie brutsen en lek. It stampte bot op 'e sânbank. De rêdingboat Gebroeders Luden wie de hiele nacht yn 'e buert bleaun en kaam op 'e side. Ek twa helikopters kamen oanfleanen en setten 20 man by de fjoertoer oan 'e wâl. Seis kamen mei de rêdingboat oan op Lauwerseach. De mannen fan de garnalefloat hearden ek fan de aksje. Hja hiene in buske hierd fan it eilân en stiene beskûl achter de toer, earste rang! 'Alle gear swarte mantsjes', sei Louw.

Troch in tige slimme hernia moast Louw it fiskerslibben farwol sizze. Hy begûn in fiskbakkerij, hannel dus. Achterhûs yn Moddergat kaam in oanbou foar de bakûne, dy koe er oernimme fan in kollega yn Dokkum. Dy learde him ek de kneepkes fan it fak. Wol moast Louw ek noch eksamen dwaan yn IJmuiden. 'It wie in gouden tiid, it rûn as in trein'.

Om 1974 hinne koe er behearder wurde fan it museum It Fiskershúske op De Oere. Sy wennen der deunby. Dêr koe er syn aai kwyd mei de ynrjochting en it skilderjen fan de rûntes. En fansels syn ûnbidige kennis fan it Waad en de histoarje fan it fiskjen oerbringe nei de gasten. Ek no noch, op syn âlde dei, wiist er nei de holle en seit: 'De motoryk draait noch op folle toeren'!

de Juliana, earder de WL3 - Zeemeeuw

de Panagathos

Louw wie dus foar my gjin ûnbekende. As ik wat witte moast oer de fiskerij of fan it 'Waad-barren', dan hiene wy kontakt, mei faak deselde miening. Gjalpen as: 'Handen af van de Waddenzee' of: 'Wij moeten de Waddenzee redden' en dan de fiskerij ferbanne, dogge ús sear. Mei kennis fan bygelyks skippers en oaren dy't der farre of wurkje, wurdt neat dien. Der mei dan in 'Natuurbeschermingswet Waddenzee' wêze, mei strikte regels, sels oerheden daagje de natoerwaarden út... mei in protte jild.

Foar ús petear ha wy tegearre in moai autoritsje fan Dokkum nei Peazens-Moddergat en wer werom hân. Yn It Fiskershúske noflik eefkes bypraat mei âlde kunden. Tafallich wie it 5 maart: betinking fan de ramp yn 1883 dêr't sawat de hiele float fan Peazens-Moddergat by fergien is mei 83 drinkeldead. By it yndraaien fan it parkearplak by syn hûs sei Louw: 'Sjesa, De haven van rust'. Syn top-

De geloofsverklaringen van Barmen (2) 'Jezus Heer over ons leven'

Wat kunnen we nog leren van de tijd van voor en in de Tweede Wereldoorlog? De Protestantse Kerk kent het belijdenisgeschrift 'De geloofsverklaringen van Barmen'. Die bestaat uit zes thesen, vandaag bespreken we de tweede.

door Pieter Knijff

Context van toen

De eerste aanleiding om te komen tot het schrijven van de Barmen thesen, was dat een jaar eerder 'de Arierparagraph' rechtsgeldig was geworden. In de praktijk hield die in dat mensen met een joodse afstamming niet meer welkom waren in de publieke functies. Ook de Duitse kerk nam deze regel over. Predikanten die joods waren of joodse familie hadden raakten hun baan kwijt.

Op 21 september 1933 richtten ds. Martin Niemöller en ds. Dietrich Bonhoeffer de 'Pfarrer-notbund' op. Een noodbond voor predikanten, waarmee ze in verzet kwamen tegen de besluiten van de synode van de Duitse kerk en hun joodse collega's wilden beschermen. Na het overnemen van 'de Arierparagraph' was binnen de Duitse kerk het hek voorgoed van de dam en werden allerlei vergaande besluiten genomen. Ik noem er een paar:

- Predikanten die de beginselen van het nationaal socialisme niet onderschreven werden uitgesloten.
- Er moest een nieuwe bijbel komen, maar dan zonder het Oude testament. Dit was te joods.
- Naast het kruis van Christus moest ook het hakenkruis in iedere kerk getoond worden
- De kerk moest uitdragen: één volk, één rijk en één leider.
- De kerk moest de euthanasiepraktijk van Adolf Hitler dulden. Zo konden gehandicapten, zwakken in de samenleving en zij die niet gewenst waren zonder vorm van proces gedood worden.

Zo komen dus in mei 1934 een aantal leden van de kerk in protest. Maar de onderlinge verschillen zijn groot. Het is de theoloog Karl Barth die probeert goed te luisteren en om een stuk op papier te krijgen waarmee iedereen kan instemmen. Dat lukte door de Barmen Thesen te schrijven. Later ontstond wel de kritiek dat het stuk scherper had moeten zijn over de Jodenvervolgung.

In de tweede verklaring wordt expliciet stelling genomen tegen de opvatting dat er levensgebieden zijn waar niet het christelijke gebod geldt, maar een ander gebod. Wie Jezus aanneemt als Heer over zijn leven geeft daarmee ook zijn leven aan Jezus. En er bestaat geen terrein in je leven waar de geboden van Jezus niet geldig zijn. De tweede verklaring roept tot een nauwe verbinding tussen leer en leven.

These 2

Maar uit Hem is het, dat gij in Christus Jezus zijt, die ons van God is geworden: wijsheid, rechtvaardigheid, heiliging en verlossing. (1 Kor. 1:30)

Karl Barth (1886-1968)

Zoals Jezus Christus Gods belofte is van de vergeving van al onze zonden, zo is Hij ook, en met dezelfde ernst, Gods krachtige aanspraak op ons gehele leven; in Christus worden wij vreugdevol bevrijd van de goddeloze banden van deze wereld tot een vrij en dankbaar dienstbetoon aan Gods schepselen. Wij verwerpen de valse leer volgens welke er levensgebieden zijn waarin wij niet Jezus Christus maar andere heren toebehoren, levensgebieden waarin wij de rechtvaardiging en heiliging door Hem niet nodig hebben.

Context van nu

Ook nu is het gebod 'geloof geldt op alle terreinen van het leven' nog actueel. Veel mensen denken ook nu dat persoonlijke of politieke keuzes niet om verantwoording vragen. Geloof is dan een privéaangelegenheid geworden die vooral gericht is op het zielenheil of deelname aan een kerkgemeenschap. Wat je zondag belijdt heeft niets te maken met wat je in de rest van de week doet. Maar juist dit gebod stelt voortdurend de vraag: *Wat wil Jezus eigenlijk dat ik doe?* En dan vooral wanneer het gaat om het maken van praktische keuzes.

Ook antisemitisme is nu weer hoogst actueel. Jodenhaat past christenen niet. We zijn verplicht om ons goed te laten informeren en niet mee te gaan in allerlei desinformatie over het joodse volk. Ook al past dat veel mensen heel erg goed. Net als toen zijn er grote belangen, maar besef vooral dat antisemitisme voortkomt uit een aanval op een volk dat een bijzondere roeping heeft van God. Het volk bovendien waar onze Messias uit voortkomt. Daar is anno 2025 niets aan veranderd.

Pieter Knijff is pastoraal werker in de Gereformeerde kerk van Broeksterwâld

Diversen

15e Hemelvaartopenluchtdienst in de Prinsentuin in Leeuwarden

Donderdag 29 mei 2025 is er om 10.00 uur voor de vijftiende keer een vrolijke Hemelvaartsdagviering bij de muziekkoepeel in de Prinsentuin. Het thema is 'Met je hoofd in de wolken... en hoe nu verder?!' Met muziek van brassband Hosannah, poppenspel en voor iedereen een lekkere 'wolk op een stokje'! Dus neem gerust kinderen mee. Na afloop is er gratis koffie, thee, limonade en cake. Organisatie: Parkkerk, Pelikaankerk, De Fontein i.s.m. stadsklooster Jabixhûs. Toegang gratis, collecte voor Leger de Heils.

Pinksterfeest Veenklooster 2025 thema: 'Mijn vrede geef Ik jou'

Pinksterfeest Veenklooster staat dit jaar - van zaterdag 7 t/m maandag 9 juni - in het teken van het thema 'Mijn vrede geef Ik jou' - een uitnodiging tot rust, ontmoeting en verdieping. De zaterdag begint met een mannenontbijt en vrouwen-high-tea, 's middags is er de populaire brommertocht. Ook geven Marcel en Lydia Zimmer een familieconcert. 's Avonds (20.00 u) is er een concert van brassband Westersweach en mannenkoor Pro Rege. Op zondag staat de bezinning centraal met onder meer een praisedienst met avondmaal (13.30) met ds. Jelle de Kok en de Entheos Vocal Group. 's Avonds volgt één van de hoogtepunten van het weekeinde, een concert van de bekende band Trinity. Op maandag is er traditiegetrouw een openluchtdienst in het Veenkloosterbos met daarnaast een kinderprogramma met Henk en Anneke Doest. De middag biedt volop ruimte voor ontmoeting op het Pinksterplaza met markt, spel, eten en workshop. Ook zijn er een beleefroute door het bos en een seminar van Theo en Jinke de Jong over zending. Het volledige programma en tickets: pinksterfeest.com

GROW tienerweekend van 20 tot en met 22 juni in Damwâld

Kerkoverstag houdt van vrijdag 20 t/m zondag 22 juni weer een GROW tienerweekend. GROW is er voor tieners uit Fryslân van 12 t/m 17 jaar, met hoogstaande activiteiten en diepgaande ontmoetingen. Het is op het terrein van een boerderij in Damwâld, met activiteiten zoals stormbanen, quad-en trekkerrijden, gekke teamgames, workshops en nog heel veel meer. Misschien landt er wel een helikopter of staat er een zweefmolen. Verder zijn er een aantal inspirerende meetings met een topband en gave sprekers! Uitgangspunt is het geloof in God die Zijn Zoon Jezus aan de wereld gaf, aldus de organisatie. 'Hij is springlevend en wij willen Hem met elkaar beter leren kennen. Jij en je vrienden kunnen erbij zijn!' Aanmelden via growtienerweekend.nl

‘Teleurgesteld in God’ (3)

Het risico dat wij Hem slecht vertegenwoordigen

De schrijver Philip Yancey bespreekt in zijn boek ‘Teleurgesteld in God’ hoe God door alle eeuwen heen gesproken heeft door de profeten. Zij gaven door wat Gods wil is in het algemeen en vooral voor bepaalde tijden. Jesaja bijvoorbeeld moest na de deportatie naar Babel profeteren dat het volk voorlopig maar moest proberen zich hier thuis te voelen en zo te leven dat het dit land ten goede kwam.

door Nelleke Berntsen

Aan de profeten maakte God ook Zijn diepste gevoelens bekend over zijn teleurstelling, Zijn boosheid en Zijn gekwetstheid. Maar steeds weer mochten zij daarbij profeteren over herstel en een uiteindelijk heil, door alle verdriet ten lijden heen. Zoals dat ook in sprookjes altijd gebeurt...

Toen openbaarde God zich in een nieuwe gestalte: Hij werd mens! In Jezus kwam God de mens als nooit tevoren tegemoet. Met diens komst, Zijn leven én sterven werden alleen al zo’n driehonderd profetieën uit het Oude Testament vervuld, weten wij inmiddels.

Helaas was dit niet het einde van de menselijke teleurstelling. Want Jezus vervulde de Messiaanse beloften anders dan werd verwacht. Hij was een God die je kon ruiken, aanraken, horen en zien (‘wie Mij heeft gezien, heeft de Vader gezien’). Maar niet alle tranen werden afgewist, niet iedereen werd genezen. Zelfs Johannes de Doper was teleurgesteld in Hem. Mensen verwachtten de oplossing van hun problemen in hun huidige wereld en hadden niet zoveel begrip voor een koninkrijk der hemelen, waar Jezus over sprak.

Terughoudendheid

Philip Yancey schrijft over de ‘Goddelijke terughoudendheid’ als het gaat om al die verwachtingen van mensen. ‘Jezus die Jeruzalem met één woord kon vernietigen, die legioenen engelen kon afroepen om onderwerping af te dwingen, houdt zich in’, schrijft hij. Soms gebruikte Hij wonderen als bewijs van wie Hij was, maar vaak gaf Hij ook de indruk dat aan die wonderen niet teveel betekenis moest worden gehecht. En inderdaad, ze hadden aantrekkingskracht voor de menigten, maar bewerkten zelden een duurzaam geloof, zoals we al eerder lazen. Jezus’ wonderen waren veel te selectief om elk menselijk probleem op te lossen. Ze dienden als profetische tekenen van Zijn opdracht. Ze waren de illustratie van wat God eens voor de hele schepping zou doen.

Theologen hebben sindsdien op aller denkbare manieren geschreven over het werk van Christus. Wij kennen het in de kerk als rechtvaardigmaking en verzoening. Jezus maakt hierdoor een intimiteit mogelijk die voordien nooit bestaan had, zo vat Philip het samen. In Jezus kwam God nabij en dankzij Hem kunnen we rechtstreeks tot God naderen.

Zo kwam Jezus om aan de goddelijke gerechtigheid te voldoen, om ons te laten zien wie God is. Maar Hij kwam óók om een gemeente te vestigen, een nieuwe woonplaats voor de Geest van God. En met Pinksteren nam de Geest van God zijn intrek in de lichamen van Zijn volgelingen. Yancey haalt Bonhoeffer aan

‘In naam van God’ zijn vaak verkeerde dingen gebeurd: de kruistochten bijvoorbeeld. Kruisvaarder die een Turkse soldaat verslaat, Theodoor Schaepekens, 1820 - 1883

die schreef: ‘de Gemeente is niets anders dan een deeltje, van de mensheid waarin Christus werkelijk gestalte heeft gekregen’. Wij worden als gemeente geacht, Gods heiligheid op aarde te vertegenwoordigen.

Slechte vertegenwoordigers

Deze keus van God houdt wel een groot risico in. Namelijk het risico, dat wij Hem slecht zullen vertegenwoordigen. Dat is ook vaak gebeurd, denk bijvoorbeeld aan slavernij, kruistochten en onderdrukking. En daardoor zal de wereld – die God wil liefhebben en bereiken – Hem misschien nooit te zien krijgen, want wij staan in de weg... En toch nam God dat risico. Dit plan is ‘de dwaasheid van God’, zegt Paulus in 1 Korintiërs 1. Maar, gaat hij verder: het dwaze van God is wijzer dan de mensen.

En zo leeft een volmaakte God nu in onvolmaakte mensen. En omdat Hij onze vrijheid respecteert, onderwerpt de Geest zich ook wérkelijk aan ons gedrag. Het Nieuwe Testament heeft het over een Geest, die we kunnen bedroeven of wiens werking wij kunnen uitblussen. Vooral in 1 Korintiërs 6 maakt Paulus dit heel duidelijk. Want wij zijn de belichaming van God in de wereld en wat ons overkomt, overkomt Hem. Toen Paulus nog Saulus heette moest hij dat door schade en schande ontdekken, toen hij Jezus hoorde vragen: ‘Waarom vervolgt gij Mij?’ Wie de christenen kwaad deed, deed Hem kwaad. Die les zou de apostel Paulus nooit meer vergeten.

Gods laatste vernedering

Yancey vat tenslotte het werk van God samen in een hoofdstuk over ‘Gods laatste vernedering’. Hij beschrijft hoe God dus alles geschapen heeft met uiteindelijk de mensen ‘als beeldragers van God’. Zij hadden de vrijheid

om tegen God in opstand te komen - en dat deden ze dan ook. Op die fatale dag stierf er iets in Adam en Eva. En de Bijbel is het verhaal van Gods pogingen om deze gevallen toestand te herstellen.

God openbaart zich al doende als Schepper, als Vader, zelfs soms als een hartstochtelijke Minnaar (met name bij de profeten). Altijd zien we hoe Hij erop uit is om mensen te bereiken, met het doel te herstellen wat verloren is gegaan. En het Nieuwe Testament begint met een radicale zet van God in zijn vernedering als mens. ‘De tweede Adam’ werd Jezus zodoende genoemd.

Door Jezus’ werk werd een heel nieuwe relatie mogelijk met God. En dat beschrijft Paulus in zijn brieven. Door voortschrijdend inzicht mag hij steeds meer zien van de verschillende hoofdstukken van Gods herstelplan. En hij schrijft uiteindelijk over de schepping die reikhalzend uitkijkt naar de openbaring van ‘de zonen (kinderen) van God’. En die worden gevormd in deze wereld, onder leiding van de Heilige Geest. Ook daarover schrijft onder anderen Paulus op veel manieren.

We bewonen nog steeds een wereld die onder de vloek ligt van pijn, verdriet en teleurstelling, zo beeindigt Philip dit hoofdstuk. Met de komst van de Geest zijn niet alle teleurstellingen met God verdwenen. Maar de Geest is ook een onderpand. Hij herinnert ons eraan, dat zulke teleurstellingen tijdelijk zijn, het voorspel van een eeuwig leven met God. En de Geest fluistert over een nieuwe realiteit, een fantasie die waarheid is en waarin we voor altijd zullen ontwaken.

Nelleke Berntsen uit Leeuwarden is gepensioneerd docente godsdienst en redactielid van Geandeweï

Anti-judaïsme in de kerk (4)

We zingen en bidden de psalmen mee met Israël

De unieke verbondenheid tussen kerk en synagoge wordt misschien wel nergens zo duidelijk zichtbaar als in de omgang met de psalmen. Als we maar blijven beseffen dat we de psalmen niet overgenomen hebben van Israël, maar dat we ze met hen meelesen, meezingen en meebidden. door Jacco Overeem

Het was terloops in zijn lezing op een gemeentevond dat de rabbijn de woorden aanhaalde: 'Mijn God, mijn God, waarom hebt U mij verlaten?' Bij de vragenronde na de pauze zei een van de aanwezigen: 'Wat bijzonder dat u Jezus citeerde!' 'Nee hoor', was zijn reactie, 'ik citeerde Jezus niet, ik citeerde de psalmen, net als Jezus deed.'

Met de papelepel ingegoten

De 150 psalmen die in het gelijknamige bijbelboek in het Oude Testament staan, hebben altijd een belangrijke rol gespeeld in de christelijke traditie. Niet in de laatste plaats in het dagelijkse gebed. In veel kloosters wordt elke twee weken het hele psalmboek gereciteerd en vormen deze oude woorden het denken en bidden. Maar ook in de zondagse eredienst speelt in de protestantse traditie het zingen van de psalmen een belangrijke rol. Vooral de ouderen onder ons kregen de psalmen vaak thuis al met de papelepel ingegoten en hebben ze uit het hoofd geleerd. Soms zelfs twee per week: een op school en een op de zondagsschool. En wie weleens een kerkdienst in een verpleeghuis heeft meegemaakt, weet dat juist het zingen van een psalm nog herkenning kan oproepen, als een gesprek soms al lang niet meer mogelijk is.

Verbonden met Israël

Wat we ons niet altijd realiseren, is dat we met het lezen, bidden en zingen van de psalmen ook gestalte geven aan de verbondenheid met Israël. De christelijke eredienst is niet uit de lucht komen vallen, maar voortgekomen uit de samenkomsten in tempel en synagoge. Niet wij hebben de psalmen bedacht. Al voordat de christelijke kerk er was, werd God in Israël met de psalmen geëerd. Vanuit de rabbijnse literatuur weten we dat de oorsprong van het liturgisch gebruik van de psalmen al ligt in de tijd van de tweede tempel. Naast het brengen van offers nam het zingen van psalmen daar een voorname plaats in. Op de verschillende dagen van de week, beginnend met zondag, werden achtereenvolgens de psalmen 24, 48, 82, 94, 81, 93 en 92 ten gehore gebracht.

In de synagoge en thuis

Maar sinds - en trouwens ook al vóór - de verwoesting van de tempel hebben de psalmen ook een plek in de liturgie in de synagoge. De *chazan* (voorzanger) wisselt het psalmgezag af met de gemeente, waarbij de laatste antwoordt met enkele woorden zoals *Ameen* (het zij zo), *Halleloeja* (looft God) en *Hosanna* (help toch). Daarnaast worden soms halve of hele zinnen die de voorzanger heeft voorgedragen door de gemeente herhaald.

In de vrijdagavonddienst (ontvangst van de sjabbat) wordt veel gezongen. Na een inleidend lied (*jedid nefesj*) worden de psalmen 95-99 gereciteerd of gezongen, en dan, staande, Psalm 29. Deze zes

psalmen representeren de zes dagen van de week. Psalm 29 is een lied vol onrust en tumult, maar het laatste woord is *sjaloom*, vrede. Zo ga je van de onrust van alle dag naar de rust van de sjabbat. Na een hymne voor de verwelkoming van de sjabbat (*lecha dodi*) zingt en/of reciteert men nog Psalm 92 en 93.

Lofprijzing

Bij het ochtendgebed op zaterdagmorgen krijgt de lofprijzing extra accent met de psalmen 100 en 145-150. Ze worden op sjabbat en op feestdagen voorafgegaan door de psalmen 19, 34, 90, 91, 135, 136, 92 en 93. Indrukwekkend is het wanneer in de synagoge bij de grote feesten 'het grote Hallel' gezongen wordt, de psalmen 113-118.

Dat gebeurt trouwens ook in huiselijke kring. Hét voorbeeld hiervan is de viering van de seideravond. Dit is het begin van het joodse paasfeest. Er is een speciale liturgie, vastgelegd in de zogeheten *haggada* (Hebreeuws voor 'vertelling'), waarin onder andere over de uittocht van de Israëlieten uit Egypte wordt verteld. Dit gedeelte van de seider wordt aan tafel besloten met het zingen van de psalmen 113 en 114. Daarna volgt een feestelijke maaltijd. Na het zingen van Psalm 126 en het dankgebed worden de psalmen 115-118 en 136 gezongen.

Zichtbare verbondenheid

Als je de *Siddoer*, het joodse gebedenboek voor persoonlijke en synagogale gebeden, doorbladerd, kom je de ene na de andere psalm tegen. Bijna de helft van de 150 psalmen heeft een plek gekregen in de joodse liturgie. In zijn voorwoord op de Nederlandse vertaling van de *Siddoer* schrijft Jitschak Dasberg: 'In de psalmen kan men voor alle gebeurtenissen in het menselijk leven een weerklank vinden, uitingen van Godsvertrouwen, van vreugde en van leed en van berusting daarin.' Het zijn woorden die ook voor ons als christenen herkenning kunnen oproepen. Misschien kun je zelfs

zeggen dat de unieke verbondenheid tussen kerk en synagoge nergens zo duidelijk zichtbaar wordt als in de omgang met de psalmen. Als we maar wel blijven beseffen dat we de psalmen niet overgenomen hebben van Israël, maar dat we ze met hen meelesen, meezingen en meebidden. Natuurlijk mag je je afvragen: wat betekent deze psalm voor ons, voor mij vandaag, in mijn omstandigheden? Maar de uitdaging is om het 'ons' en 'wij' in de psalmen wel zó te blijven horen dat ze niet van Israël losgezongen raken.

Spannende vragen

Jeruzalem, dat ik bemin, wij treden uwe poorten in, u Godsstad, mogen wij ontmoeten. Kun je dat zomaar op zondagmorgen zingen in bijvoorbeeld Zoetermeer? Is 'Gods huis' dan automatisch de kerk waarheen wij 'opgaan'? Maar er staat Jeruzalem... Aan het begin van de dienst klinkt dat 'Onze hulp is in de naam van de HEER die hemel en aarde gemaakt heeft en trouw is tot in eeuwigheid'. Het zijn woorden uit de psalmen. Wat zegt het ons als we ze horen in relatie tot Israël? En als een joodse vrouw Psalm 147 in onze berijming zou horen: 'Hij bouwt de stad, door Hem verkoren, het volk in ballingschap verloren brengt Hij er samen ...', zou zij dan automatisch aan hetzelfde denken als wij?

Het zijn spannende vragen. Maar ook belangrijke vragen als we écht het anti-judaïsme willen bestrijden en - voor zover het in onze macht ligt - de voedingsbodem daaraan onttrekken.

Jacco Overeem is medewerker Kerk en Israël bij de Dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk

In de serie Anti-judaïsme in de kerk nemen we een kijkje in de spiegel van (onbewuste) uitingen van anti-judaïsme in de kerk. Geven wij in ons eigen denken en spreken wellicht een voedingsbodem voor anti-joodse sentimenten?
Bron: protestantsekerk.nl

VOLGENDE KEER in Geeandewei

De Skepping

Geluidloze beweging

Pinksteren, wat heeft jou geraakt?

